

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 61)

Türkiye Cumhuriyeti ve Küba Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/358)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

3.6.1999

Sayı : B.02.0.KKG.0.111196-342/2504

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığınıza sunulan ve İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ilişik listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit

Başbakan

11838 Türkiye Cumhuriyeti ve Küba Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

2.11.1998

Sayı : B.02.0.KKG.0.111101-1434/6106

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 19.10.1998 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti ve Küba Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Mesut Yılmaz

Başbakan

GEREKÇE

Yatırımların Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının ana amacı, taraf ülkeler arasında sermaye ve teknoloji akımını teşvik ve ilgili ülkenin hukuk düzeni içinde yatırımların nasıl korunduğunu tespit etmektir.

Bilindiği üzere, genel ekonomik politikamızın ana hedefleri arasında; ülke müteşebbis ve sermayesinin dış ülkelere açılması, yabancı sermaye ve ileri teknolojinin ülkemize gelmesi yolu ile ülke ekonomisinin dünya ekonomisi ile entegre edilmesi bulunmaktadır.

Bu çerçeve içinde, ülkemizde yatırım yapan yerli ve yabancı sermayenin çalışma esaslarını belirlemek ve teşvik etmek amacıyla yllce Meclisimiz tarafından kabul edilen çeşitli kanunlara paralel olarak, yatırım ve ticarî ilişkilerimizin yoğun olduğu veya bu cihette bir potansiyel görülen ülkelerle, 1961 yılında başlatılan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının imzalanması hızlandırılmış ve şimdiye kadar ellibeş ülkeyle anılan anlaşma imzalanmıştır. Ayrıca, çeşitli ülkelerle yapılan müzakereler sonucunda beş anlaşma imza aşamasına getirilmiş, altı ülke ile de bu tipte anlaşmalar yapmak üzere müzakerelere devam edilmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti ile Küba Cumhuriyeti arasında sermaye ve teknoloji akımını hızlandırmak amacıyla imzalanan, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının esasları şöyle özetlenebilir :

1. Türkiye ve Küba'da uygulanan yabancı sermaye ve kambiyo mevzuatına açıklık kazandırmak ve karşılıklı tanıtılmasına imkân vermek,
2. Türkiye ve Küba'da yabancı sermayenin kamulaştırma ve devletleştirme yönünden tabi olacağı muamele ve sahip olduğu haklara açıklık getirmek ve
3. Her iki ülkede, özel teşebbüsle devlet arasında çıkabilecek ihtilâfların çözüm yollarını tespit etmektir.

Daha istikrarlı bir yatırım ortamının teminini öngören bu anlaşmayla birlikte iki ülke arasındaki; özellikle ülkemizden Küba'ya; sermaye akışında, kayda değer bir artış gerçekleşmesi beklenmektedir. Bu anlaşma, yatırımcılara ekonomik ve yasal güvence verirken, ilgili ülkelere yeni herhangi bir yük getirmemektedir.

ANLAŞMA MADDELERİNİN GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu maddede, anlaşma metni içinde sık sık sözü edilen yatırımcı, yatırım, hasilâtlar ve ülke tanımları yapılmaktadır. Özellikle "yatırım" tanımı 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa paralellik sağlanarak hazırlanmıştır.

Madde 2. — Bu maddeye göre, Taraflardan her biri diğer Taraf yatırımcılarının yatırımlarına ve ilgili faaliyetlerine En Ziyade Müsaadeye Mazhar Millet Prensibine uygun olarak izin verecektir. Ayrıca, Tarafların diğer Âkit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarına; hangisi daha elverişli ise; Millî Muamele ve En Ziyade Müsaadeye Mazhar Millet Prensiblerine uygun bir muamele uygulayacağı belirtilmektedir. Ancak, herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarına uluslararası anlaşmalarla sağlanan özel avantajlar, vergilendirme ile ilgili olarak yapılan karşılıklı düzenlemeler veya oluşturulan gümrük birlikleri, ekonomik birlikler ya da benzer kuruluşlar çerçevesinde tanınan ayrıcalıklar, En Ziyade Müsaadeye Mazhar Millet Prensibine istisna teşkil etmektedir.

Madde 3. — Bu madde, T.C. Anayasasında yer alan kamulaştırma ve devletleştirme konularını kapsamakta ve hangi şartlarda bu işlemlerin gerçekleştirilebileceği belirtilmektedir. Bu şartlar; kamulaştırmanın kamu yararı amacıyla yapılması ve yürürlükteki mevzuat uyarınca eşitlik ilkesinin gözetilmesi ile yeterli ve etkin bir tazminat ödemesinin yapılmasıdır. Ayrıca, bu maddenin son pa-

ragrafında ev sahibi ülkede savaş, silâhlı çatışma, ihtilâl, ayaklanma, isyan veya kargaşa çıkması halinde diğcr Âkit taraf yatırımcılarının uğrayabilecekleri zararların tazmini ile ilgili olarak, zarara uğrayan Âkit Taraf yatırımcılarına uygulanacak muamelede En Ziyade Müsaadeye Mazhar Millet Prensibinin gözetilmesi hükmü getirilmektedir.

Madde 4. — Sermaye ve gelirlerin transferini düzenleyen bu maddede, bir yatırımla ilgili bütün transferlerin serbestçe kullanılan herhangi bir konvertibl para birimiyle, transferin yapıldığı tarihte geçerli olan döviz kuru üzerinden ve gecikme olmaksızın gerçekleştirilmesine Âkit Taraflarca izin verileceği belirtilmektedir. Transferlerin serbestçe kullanılan bir para birimiyle ve transfer tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden yapılması hükmü kambiyo mevzuatımıza uygun olarak düzenlenmiştir.

Madde 5. — Bu maddede, Âkit Taraflardan birinin ülkesinde yapılmış olan yatırımın, yatırımının ülkesinde sigorta edilmiş olması halinde sigortalayanın yatırımcının haklarına halefiyeti prensibi getirilmektedir.

Madde 6. — Bu maddede bir Taraf ile diğcr Tarafın yatırımcısı arasında çıkabilecek yatırım uyuşmazlıklarının çözüm yolları düzenlenmektedir. Öngörülen prosedüre göre, öncelikle uyuşmazlık karşılıklı görüşmeler yoluyla çözümlenmeye çalışılacak, altı ay içinde çözüme ulaşılamazsa; yatırımcı uyuşmazlığı, uyuşmazlığa taraf olan Tarafın adli mahkemelerine götürmüş olması halinde bir yıl içinde nihai kararın alınmamış olması şartıyla, uluslararası tahkim yoluna başvurma hakkını kullanabilecektir. Söz konusu uyuşmazlık, Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonunun Tahkim Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir tahkim mahkemesine (UNCITRAL) veya Paris Uluslararası Ticaret Odası Tahkim Mahkemesine veya her iki Tarafın da üye olması halinde Washington'da 18.3.1965 tarihinde imzaya açılan, Devletler ile Diğcr Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi Çerçevesinde, Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkeze sunulabilecektir.

Madde 7. — Bu madde ile anlaşmanın uygulama ve yorumundan dolayı Taraflar arasında doğabilecek uyuşmazlıkların çözüm yolları düzenlenmiş, doğrudan ve anlamlı müzakerelere ağırlık verilmiştir. Uyuşmazlığın müzakereler yoluyla çözümlenememesi halinde başvurulacak tahkim mekanizması ile bağlayıcı ve nihai karar süreci de bu maddede tanımlanmaktadır.

Madde 8. — Anlaşmanın yürürlüğe girmesi ve yürürlük süresine ilişkin esaslar bu maddede düzenlenmektedir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 11358

Karar No. : 17

28.6.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanarak, Bakanlar Kurulunca 3.6.1999 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 17.6.1999 tarihinde tali komisyon olarak Komisyonumuza, esas komisyon olarak da Dışişleri Komisyonuna havale edilen "Türkiye Cumhuriyeti ve Küba Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 27.6.1999 tarihinde yaptığı 14 üncü birleşimde Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Hikmet Uluğbay, Maliye Bakanı Sümer Oral, Maliye Bakanlığı ile Hazine ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlıkları temsilcilerinin de katılımlarıyla incelenip, görüşülmüştür.

Bilindiği gibi; genel ekonomik politikamızın ana hedefleri arasında, ülkemiz müteşebbisi ve sermayesinin dış ülkelere açılması, yabancı sermaye ve teknolojinin ülkemize gelmesi suretiyle, ülke ekonomisinin dünya ekonomisi ile entegre edilmesi hususu yer almaktadır. Bu çerçevede, ülkemizde yatırım yapan yerli ve yabancı sermayeli kuruluşların çalışma esaslarını belirlemek ve teşvik etmek amacıyla, yatırım ve ticari ilişkilerimizin yoğun olduğu veya bu konularda potansiyel görülen ülkelerle, 1961 yılında başlatılan "Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmaları"nın imzalanması hızlandırılmış ve birçok ülkeyle sözkonusu anlaşmalar imzalanmıştır.

Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının ana amacı, taraf ülkeler arasında sermaye ve teknoloji akımını teşvik ve ilgili ülkenin hukuk düzeni içinde yatırımların nasıl korunduğunu tespit etmektir.

Türkiye Cumhuriyeti ile Küba Cumhuriyeti arasında 22 Aralık 1997 tarihinde Havana'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ve Küba Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma" ve Eki Protokol ile taraf ülkelerde uygulanan yabancı sermaye ve kambiyo mevzuatına açıklık getirilmekte, yabancı sermayenin kamulaştırma ve devletleştirme yönünden tabi olacağı muameleler belirlenmekte ve çıkabilecek ihtilafların çözüm yolları tespit edilmektedir.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde; "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Küba Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Eki Protokolün" onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Yapılan görüşmeler sonucunda, Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiş ve tasarının maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Dışişleri Komisyonuna havale edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Metin Şahin
Antalya
Bu Raporun Sözcüsü
Masum Türker
Kırıkkale
Kâtip
Cafer Tufan Yazıcıoğlu
Bartın
Üye
Gaffar Yakın
Afyon
Üye
Recep Önal
Bursa
Üye
Süleyman Coşkuner
Burdur
Üye
Mücahit Himoğlu
Erzurum

Başkan V.
Mehmet Hanifi Tiryaki
Gaziantep.
Sözcü
Nihat Gökbulut
İstanbul
Üye
Abdülkadir Akcan
Afyon
Üye
Zeki Ergezen
Bitlis
Üye
Oğuz Tezmen
Bursa
Üye
Hakkı Duran
Çankırı
Üye
Ramazan Gill
Isparta

Üye
Celal Aydan
İstanbul
Üye
Nesrin Nas
İstanbul
Üye
İlhami Yılmaz
Karabük
Üye
Necdet Tekin
Kırklareli
Üye
Mehmet Ali Yavuz
Konya
Üye
Veysi Şahin
Mardin
Üye
Ş. Ramis Savaş
Sakarya
Üye
Kemal Kabataş
Samsun

Üye
Ali Coşkun
İstanbul
Üye
Hasan Metin
İzmir
Üye
Zeki Ünal
Karaman
Üye
Ali Gebeş
Konya
Üye
Süleyman Çelebi
Mardin
Üye
Cevat Ayhan
Sakarya
Üye
Tarık Cengiz
Samsun
Üye
Hasan Özgöbek
Uşak

Üye
Bekir Gündoğan
Tunceli

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışişleri Komisyonu

Esas No. : 1/358

Karar No. : 37

19.7.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti ve Küba Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 15 Temmuz 1999 tarihli 7 nci birleşiminde Dışişleri Bakanlığı temsilcileri ile Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı yetkililerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

İki ülke arasında sermaye ve teknoloji akımını hızlandırmak, yabancı sermaye ve kamuyu mevzuatına açıklık kazandırmak ve her iki ülkede özel teşebbisle devlet arasında çıkabilecek ihtilâfların çözüm yollarını tespit etmek amacıyla hazırlanan Tasarı Komisyonumuzca uygun bulunarak kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Kâmrân İnan
Van
Sözcü
Mehmet Kaya
Kahramanmaraş
Üye
Ali Tekin
Adana
Üye
Nesrin Ünal
Antalya
Üye
Hasan Erçelebi
Denizli
Üye
M. Bedri İncetahtacı
Gaziantep
Üye
Ayfer Yılmaz
İçel
Üye
Osman Yunakoğulları
İstanbul
Üye
Basri Coşkun
Malatya

Başkanvekili
B. Suat Çağlayan
İzmir
Kâtip
Mehmet Ali Bilici
Adana
Üye
Miıjdat Kayayertli
Afyon
Üye
Teoman Özalp
Bursa
Üye
Mahmut Erdir
Eskişehir
Üye
Mustafa Yaman
Giresun
Üye
Hüseyin Kansu
İstanbul
Üye
Rahmi Sezgin
İzmir
Üye
M. Necati Çetinkaya
Manisa

Üye
Birol Büyükköztürk
Osmaniye

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KÜBA
CUMHURİYETİ ARASINDA YATIRIM-
LARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KO-
RUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMA VE
EKİ PROTOKOLÜN ONAYLANMASI-
NIN UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR
KANUN TASARISI**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KÜBA
CUMHURİYETİ ARASINDA YATIRIM-
LARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KO-
RUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMA VE
EKİ PROTOKOLÜN ONAYLANMASI-
NIN UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR
KANUN TASARISI**

MADDE 1. — 22.12.1997 tarihinde Havana'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ve Küba Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma" ve eki Protokollün onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Mesut Yılmaz

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

B. Ecevit

Devlet Bakanı

H. Özkan

Devlet Bakanı

Prof. Dr. H. S. Türk

Devlet Bakanı

M. Gürdere

Devlet Bakanı V.

Y. Topçu

Devlet Bakanı

B. Kara

Devlet Bakanı

H. Gemici

İçişleri Bakanı

K. Aktaş

Millî Eğitim Bakanı

H. Uluğbay

Ulaştırma Bakanı

A. A. Denizolgun

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Y. Erez

Turizm Bakanı

İ. Gürdal

Millî Sav. Bak. ve Başb. Yrd.

İ. Sezgin

Devlet Bakanı

Y. Seçkiner

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Yıldırım

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. Gürel

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

C. Kavak

Devlet Bakanı V.

İ. Sezgin

Dişışleri Bakanı

İ. Cem

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Y. Topçu

Tarım ve Köyişleri Bakanı

M. Taşar

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı V.

İ. Gürdal

Orman Bakanı

E. Taranoğlu

Devlet Bakanı

G. Taner

Devlet Bakanı

İ. Saygın

Devlet Bakanı

R. Serdaroğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. Andıcan

Devlet Bakanı

Y. Aktuna

Devlet Bakanı

R. K. Yücelen

Adalet Bakanı

H. Denizkurdu

Maliye Bakanı

Z. Temizel

Sağlık Bakanı

H. İ. Özsoy

Çalışma ve Sos. Gtlv. Bak.

Prof. Dr. N. Çağan

Kültür Bakanı

İ. Talay

Çevre Bakanı

Dr. İ. Aykut

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
VE
KÜBA CUMHURİYETİ ARASINDA
YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN
ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti ve Küba Cumhuriyeti (bundan sonra Taraflar olarak anılacaktır);

Özellikle bir Taraf yatırımcılarının diğer Tarafın ülkesindeki yatırımıyla ilgili olarak aralarında daha kapsamlı ekonomik işbirliğini teşvik etmek arzusuyla;

Anılan yatırımların tabi olacağı uygulamalara ilişkin bir anlaşma âkdidinin, sermaye ve teknoloji akımı ile Tarafların ekonomik gelişimini teşvik edeceğini kabul ederek;

İstikrarlı bir yatırım ortamı meydana getirmek ve ekonomik kaynakların en etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere, yatırımların adil ve hakkaniyette uygun muameleye tabi tutulmasının arzu edileceğini kabul ederek; ve

Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması için bir anlaşmanın imzalanması kararıyla;

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır :

MADDE I

Tanımlar

İşbu Anlaşmanın amacı bakımından;

1. "Yatırımcı" terimi :

(a) (1) Türkiye Cumhuriyeti bakımından, yürürlükteki hukuka göre Türk vatandaşlığına sahip olan gerçek kişiyi,

(2) Küba Cumhuriyeti bakımından, Küba Cumhuriyeti Anayasasına göre Küba vatandaşlığına sahip olan gerçek kişiyi,

(b) Taraflardan her birinin yürürlükteki mevzuatı çerçevesinde kurulmuş ve merkezi o Tarafın ülkesinde bulunan şirketler, firmalar veya iş ortaklıklarını ifade eder.

2. "Yatırım" terimi, ev sahibi Tarafın kanun ve nizamlarına uygun olmak kaydıyla, her türlü mal varlığını ve sınırlayıcı olmamakla birlikte, özellikle aşağıdakileri kapsar :

(a) hisse senetleri, tahviller ya da şirketlere katılımın diğer şekilleri,

(b) yeniden yatırımda kullanılan hasilâtlar, para alacakları veya bir yatırımla ilgili mali değeri olan herhangi diğer haklar,

(c) taşınır ve taşınmaz malların yanında ipotek, tedbir, rehin gibi herhangi diğer haklar ve yatırımın ülkesinde bulunduğu Tarafın kanun ve nizamlarına uygun olarak tanımlanan diğer benzer haklar,

(d) patent, sınaî, tasarım, teknik proses ile bunların yanısıra ticarî marka, peştemaliye, know-how gibi sınaî ve fikrî mülkiyet hakları ile diğer benzer haklar,

(e) doğal kaynaklarla ilgili imtiyazlar dahil olmak üzere her bir tarafın ülkesinde kanun ya da sözleşmeye verilmiş iş imtiyazları.

Bu terim, yatırımların yapıldığı Tarafın ülkesinde kanun ve nizamlarına yapılan tüm doğrudan yatırımları ifade eder. "Yatırım" terimi, bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce veya sonra bir tarafın ülkesinde yapılan tüm yatırımları kapsar.

3. "Hasılâtlar" terimi, bir yatırımdan elde edilen ve özellikle, ancak sınırlayıcı olmayacak şekilde kâr, faiz ve temettüleri içerir.

4. "Ülke" tanımı, kara ülkesi ve karasularının yanında uluslararası hukuka uygun olarak ilgili Tarafın; doğal kaynakların araştırılması, işletilmesi ve korunması amacıyla, üzerinde yargılama veya egemenlik haklarına sahip olduğu deniz alanlarını ifade eder.

MADDE II

Yatırımların Teşviki ve Korunması

1. Her bir Taraf, kendi ülkesinde diğer Taraf yatırımcılarının yatırımlarına ve ilgili faaliyetlerine benzer durumlarda herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına kendi kanun ve nizamları çerçevesinde göstereceği muameleden daha az elverişli olmayacak şekilde izin verecektir.

2. Taraplardan her biri kurulmuş olan bu yatırımlara benzer durumlarda kendi yatırımcılarının yatırımları veya herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına uyguladığı muameleden hangisi en elverişli ise, o muameleden daha az elverişli olmayan bir muamele uygulayacaktır.

3. Tereddüde mahâl vermemek için, her iki Taraf; 1 ve 2'nci paragraflarda düzenlenen muamelelerin, yabancı yatırımlarla ilgili kendi milli kanunlarını dikkate alarak, bu Anlaşmanın I ila VII'nci Maddeleri hükümlerine uygulanması gerektiğini teyid ederler.

4. Bir Taraf, ülkesinde yatırımları kabu ettiği zaman, üstün nitelikli idarî ve teknik personelin, milliyetine bakılmaksızın yatırımcılar tarafından, kendi tercihi göre, istihdamına ilişkin izinleri de kapsamak üzere, bu yatırımlarla ilgili ve gerekli olan izinleri kanun ve nizamlarına uygun olarak verecektir.

5. İşbu Maddenin hükümlerinin, Taraplardan herhangi birinin taraf olduğu aşağıdaki anlaşmalar üzerinde etkisi olmayacaktır :

(a) mevcut veya gelecekteki herhangi bir gümrük birliği, ekonomik teşkilât veya diğer uluslararası anlaşmalarla ilgili olarak,

(b) tamamen veya esas olarak vergilendirmeye ilgili olarak.

MADDE III

Kamulaştırma ve Tazminat

1. Yatırımlar yürürlükteki hukuk usulüne ve işbu Anlaşmanın II'nci Maddesinde konu edilen genel prensiplere uygun olarak kamu yararına ve ayrımcı olmayacak biçimde yapılmadıkça ve anında, yeterli ve etkin tazminat ödenmedikçe kamulaştırılmayacak, devletleştirilmeyecek veya doğrudan ya da dolaylı olarak benzer etkisi olan tedbirlere maruz bırakılmayacaktır.

2. Tazminat, kamulaştırılan yatırımın, kamulaştırma işleminin yapıldığı veya öğrenildiği tarihten önceki gerçek değerine eşit olacaktır. Tazminat gecikmesiz olarak ödenecek ve Madde IV paragraf 2'de tanımlandığı gibi serbestçe transfer edilebilir olacaktır.

3. Yatırımları, diğer Tarafın ülkesinde savaş, ayaklanma, iç karışıklık veya diğer benzer olaylar nedeniyle zarar gören Taraplardan her birinin yatırımcıları, diğer Tarafa kendi yatırımlarına ya da herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarına uygulanan muameleden daha az elverişli olmayacak şekilde bu tür kayıplarla ilgili olarak benimsenecek işlemlerden hangisi en elverişli ise o muameleyle tabi tutulacaktır.

MADDE IV

Ülkesine İade ve Transfer

1. Taraplardan her biri, iyi niyetle ve kendi mevzuatına uygun olarak bir yatırımla ilgili bütün transferlerin, ilgili vergi yükümlülüklerinin yerine getirilmesinden sonra, kendi ülkesinden içeriye ve dışarıya serbestçe ve gecikme olmaksızın yapılmasına izin verecektir. Bu tür transferler aşağıdakileri içerir :

(a) hasılâtlar,

(b) bir yatırımın tamamının veya bir kısmının satışı veya tasfiyesinden elde edilen kazançlar,

- (c) Madde III çerçevesinde tazminat,
- (d) yatırımlarla ilgili kredilerden kaynaklanan faiz ödemeleri ve geri ödemeler,
- (e) diğer Tarafın ülkesinde bir yatırımla ilgili çalışma izni almış olan bir Tarafın vatandaşlarının elde ettikleri maaşlar, haftalık ücretler ve diğer ödemeler,
- (f) bir yatırım uyumsuzluğundan doğan ödemeler.

2. Transferler, yatırımın yapılmış olduğu konvertibl döviz veya yatırımcı ile ev sahibi Taraf arasında aksine bir anlaşma yapılmadığı takdirde Taraflarca üzerinde anlaşılan diğer herhangi bir konvertibl dövizle ve transferin yapıldığı tarihte geçerli olan döviz kuru üzerinden yapılacaktır.

MADDE V

Halefiyet

1. Eğer bir Taraf yatırımcısının yatırımı ticarî olmayan risklere karşı kanunla kurulan bir sistem dahilinde sigorta edilmişse, sigortalayanın sigorta anlaşmasının şartlarından ileri gelen her türlü halefiyeti diğer Tarafa tanımacaktır.
2. Sigortalayan, yatırımcının kullanmaya yetkili olabileceği haklar dışında hiç bir hakkı kullanmaya yetkili olmayacaktır.
3. Bir Taraf ile yatırımcı arasındaki uyumsuzluklar, bu Anlaşmanın VI'ncı Maddesi hükümleri uyarınca çözümlenecektir.

MADDE VI

Bir Taraf ile Diğer Tarafın Yatırımcısı Arasındaki Uyumsuzlukların Çözümü

1. Taraflardan biri ile diğer Tarafın bir yatırımcısı arasındaki o yatırımcının yatırımı ile ilgili uyumsuzluklar, yatırımcı tarafından ayrıntılı bilgi içerecek şekilde ve yazılı olarak yatırımla ilgili Tarafa bildirilecektir. Yatırımcı ve ilgili Taraf bu tür uyumsuzlukları, mümkün olduğunca iyi niyetle, karşılıklı görüşme ve müzakereler yoluyla çözümlenmeye çalışacaklardır.
  2. Eğer uyumsuzluklar, I'inci paragrafta belirtilen yazılı bildirim tarihinden itibaren altı ay içinde, bu yolla çözümlenemezse; uyumsuzluk, yatırımcının seçebileceği aşağıdaki mercilere sunulabilir :
    - (a) Birleşmiş Milletler uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonunun Tahkim Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir tahkim mahkemesi (UNCITRAL),
    - (b) Paris Uluslararası Ticaret Odası Tahkim Mahkemesi.
- Şu şartla ki; yatırımcının uyumsuzluğu, uyumsuzluğa taraf olan Tarafın adli mahkemelerine getirmiş olması halinde ve bir yıl içinde nihai kararın alınmamış olması gerekir.
3. Tahkim kararı; uyumsuzluğun bütün tarafları için kesin ve bağlayıcı olacaktır. Her bir Taraf kararı kendi kanunları çerçevesinde yerine getirecektir.

MADDE VII

Taraflar Arasındaki Uyumsuzlukların Çözümü

1. Taraflar, işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulanmasıyla ilgili her türlü uyumsuzluğa iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde, çabuk ve adil çözüm için çaba göstereceklerdir. Bu bakımdan, Taraflar bu tür çözümlere ulaşmak için doğrudan ve anlamlı görüşmeler yapmayı kabul ederler. Eğer Taraflar aralarındaki uyumsuzluğun başladığı tarihten itibaren altı ay içinde bu yöntemle uzlaşmaya varamazlarsa, uyumsuzluk herhangi bir tarafın talebi üzerine, üç üyeli bir tahkim heyetine götürülebilir.
2. Her bir Taraf, talebin alınmasından itibaren iki ay içinde birer hakem tayin edecektir. Bu iki hakem, üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü bir hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Taraflardan biri, belirlenen süre içinde bir hakem tayin edememesi halinde, diğer Taraf Uluslararası Adalet Divanı'nın Başkanından bu tayini yapması talep edebilir.

3. Eğer iki hakem, seçimlerinden itibaren iki ay içinde Heyet Başkanının seçimi konusunda anlaşma sağlayamazlarsa, Heyet Başkanı Tarafardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından seçilecektir.

4. Uluslararası Adalet Divanı Başkanı işbu Maddenin 2'nci ve 3'üncü paragraflarında belirtilen konularda görevini yerine getirmekten alıkonulursa veya bu şahıs Tarafardan birinin vatandaşı ise seçim Başkan Yardımcısı tarafından yapılacaktır ve Başkan Yardımcısı da anılan görevi yerine getirmekten alıkonulursa veya Tarafardan birinin vatandaşı ise, seçim Tarafardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli Divan üyesi tarafından yapılacaktır.

5. Tahkim Heyeti, Heyet Başkanının seçildiği tarihten itibaren üç ay içinde, işbu Anlaşmanın diğer Maddeleriyle tutarlı olacak şekilde usul kuralları üzerinde anlaşmaya varacaklardır. Böyle bir anlaşmanın sağlanamaması halinde, Heyet uluslararası tahkim usulü kurallarını dikkate alarak usul kurallarını tayin etmesini Uluslararası Adalet Divanı Başkanından talep edecektir.

6. Aksi kararlaştırılmadıkça, Başkanın seçildiği tarihten itibaren sekiz ay içinde bütün beyanlar yapılacak, bütün duruşmalar tamamlanacak ve Heyet -hangisi daha sonra gerçekleşirse- son beyanlardan veya duruşmaların bittiği tarihten sonra iki ay içinde karara varacaktır. Tahkim Heyeti, nihai ve bağlayıcı olacak kararını oy çokluğuyla alacaktır.

7. Her bir Taraf, kendi hakeminin ve muamelelerde temsilinin masraflarını üstlenecektir. Başkanın masrafları ve diğer masraflar iki Tarafa eşit olarak üstlenilecektir. Tahkim Heyeti, re'sen masrafların daha yüksek bir organın Tarafardan biri tarafından ödenmesine karar verebilir.

8. Eğer bir uyuşmazlık, bu Anlaşmanın VI'ncı Maddesi uyarınca bir uluslararası tahkim mahkemesine sunulmuş ve hâlâ orada çözüm beklemekte ise, aynı uyuşmazlık işbu Madde hükümleri uyarınca başka bir uluslararası tahkim mahkemesine sunulmayacaktır. Bu, her iki Taraf arasında doğrudan ve anlamlı görüşmeler yoluyla bağlantı kurmayı engellemeyecektir.

MADDE VIII

Yürürlüğe Girme

1. İşbu Anlaşma, onay belgelerinin teatisinin tamamlandığı tarihte yürürlüğe girecektir. Anlaşma on yıllık bir dönem için yürürlükte kalacak ve bu Maddenin 2'nci paragrafına göre sona erdirilmediği sürece yürürlükte kalacaktır. İşbu Anlaşma, yürürlüğe giriş tarihinde yasal olarak faaliyet gösteren yatırımlara uygulanacağı gibi, bundan sonra yapılan veya gerçekleşen yatırımlara da uygulanacaktır.

2. Tarafardan her biri yazılı olarak diğer Tarafa bir yıl öncesinden ihbarda bulunarak, Anlaşmayı ilk on yıllık dönemin sonunda veya bundan sonra her an sona erdirebilir.

3. İşbu Anlaşma, Taraflar arasında yazılı bir anlaşma ile değiştirilebilir. Herhangi bir değişiklik, Tarafardan her birinin diğer Tarafa değişikliğin yürürlüğe girmesi için gerekli tüm dahili formaliteleri tamamladığını bildirmesi üzerine yürürlüğe girecektir.

4. İşbu Anlaşmanın sona erme tarihinden önce yapılan ya da gerçekleşen ve aksi takdirde bu Anlaşmanın uygulanacağı yatırımlarla ilgili olarak, bu Anlaşmanın diğer tüm Maddelerinin hükümleri, söz konusu sona erme tarihinden itibaren ilave bir on yıl daha yürürlükte kalacaktır.

Bu Anlaşmayı Tarafların tam yetkili temsilcileri, huzurlarında imzalamışlardır.

Havana'da, 22 Aralık 1997 tarihinde Türkçe, İspanyolca ve İngilizce dillerinde hepsi de asıl olarak imzalanmıştır.

Yorumda farklılık olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

KÜBA CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

PROTOKOL

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Küba Cumhuriyeti Hükümeti arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma'nın imzalanmasıyla birlikte, Taraflar aşağıdaki hükümlerin anılan Anlaşmanın ayrılmaz bir parçası olduğunu kabul ederler.

Madde VI, paragraf 2'ye ilişkin olarak.

Her iki Tarafın, 18 Mart 1965 tarihinde imzalanan "Devletler ve Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümlemesi Hakkında Sözleşme"ye üye olmaları halinde, Madde VI'da sözü edilen uyuşmazlıklar, yatırımcının talebiyle anılan Sözleşmeyle kurulan "Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez" e sunulabilir.

Havana'da 22 Aralık 1997 tarihinde Türkçe, İspanyolca ve İngilizce dillerinde hepsi de asıl olarak imzalanmıştır.

Yorumda farklılık olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

KÜBA CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

